

Budżety jednostek samorządu terytorialnego w województwie mazowieckim w 2021 r.

30.09.2022 r.

↑ **112,3**

Dynamika dochodów budżetów
JST (r/r)

Jednostki samorządu terytorialnego (JST) uzyskały dochody o 12,3% wyższe niż w 2020 r. W tym samym czasie wydatki zwiększyły się o 4,5%. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego wyniósł 3 162,1 mln zł wobec minus 634,2 mln zł rok wcześniej. Relacja wyniku do dochodów ogółem ukształtowała się na poziomie 5,7%.

Według stanu w dniu 1 stycznia 2021 r. w województwie mazowieckim było 37 powiatów, 5 miast na prawach powiatu oraz 314 gmin. Miasta na prawach powiatu realizują równocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządzają jeden budżet, dlatego też dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej. A zatem dane zawarte w niniejszym opracowaniu dotyczą 309 gmin. Liczba jednostek na poszczególnych poziomach podziału terytorialnego nie uległa zmianie w porównaniu z poprzednim rokiem.

Tablica 1. Dochody, wydatki i wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Dochody	Wydatki	Wynik	Dochody	Wydatki
	w milionach złotych			2020=100	
OGÓŁEM	55 608,4	52 446,3	3 162,1	112,3	104,5
Gminy	21 596,4	20 201,6	1 394,8	111,0	107,1
Miasta na prawach powiatu	25 285,0	23 970,4	1 314,6	114,4	100,6
Powiaty	4 781,5	4 513,9	267,6	107,5	108,5
Województwo	3 945,6	3 760,5	185,1	111,9	113,3

Artykuł I. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego

W 2021 r. jednostki samorządu terytorialnego województwa mazowieckiego zrealizowały dochody ogółem w wysokości 55 608,4 mln zł. Na tę kwotę w największym stopniu złożyły się dochody miast na prawach powiatu i gmin (z udziałem odpowiednio 45,5% i 38,8%), a w znacznie mniejszym stopniu – powiatów i województwa (8,6% i 7,1%).

Głównym źródłem dochodów jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne – w 2021 r. wyniosły one 31 306,8 mln zł, stanowiąc 56,3% dochodów ogółem (o 0,8 p. proc. mniej niż przed rokiem). Największy udział dochodów własnych w dochodach ogółem odnotowano w budżecie województwa – 80,0% i w budżetach miast na prawach powiatu – 65,3%, mniejszy zaś w budżetach gmin – 44,4% i powiatów – 42,7%.

Dochody własne stanowiły
56% ogółu dochodów

Tablica 2. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2021 r.

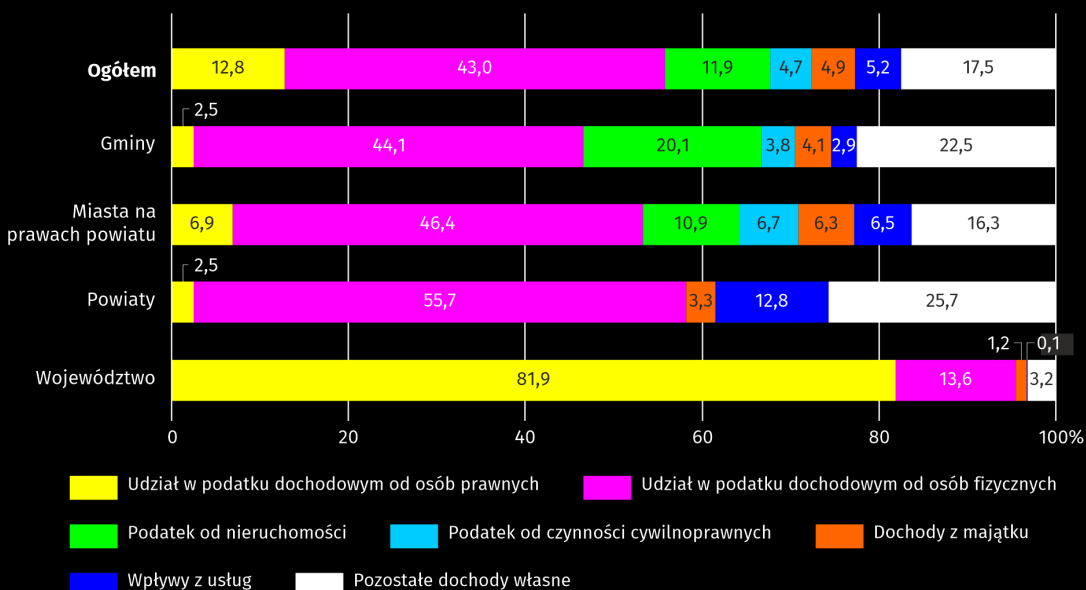
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Gminy	Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwo
	w milionach złotych				
OGÓŁEM	55 608,4	21 596,4	25 285,0	4 781,5	3 945,6
Dochody własne	31 306,8	9 599,4	16 511,1	2 039,9	3 156,3
w tym:					
udziały w podatku dochodowym od osób prawnych	4 008,4	240,5	1 131,6	50,0	2 586,2
udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych	13 468,0	4 236,5	7 665,3	1 135,9	430,3
podatek od nieruchomości	3 720,5	1 925,5	1 795,0	.	.
podatek od czynności cywilnoprawnych	1 468,5	367,8	1 100,6	.	.
dochody z majątku	1 528,2	390,4	1 034,8	66,5	36,6
wpływy z usług	1 620,6	278,5	1 076,0	261,5	4,7
Dotacje	12 586,3	6 599,4	4 483,5	861,9	641,5
w tym:					
z budżetu państwa	9 867,2	5 636,4	3 550,8	547,5	132,4
z paragrafów 200 i 620 ^a	116,2	57,7	1,8	5,9	50,8
z paragrafów 205 i 625 ^a	1 540,6	304,9	747,4	44,9	443,4
Subwencja ogólna z budżetu państwa	11 715,4	5 397,5	4 290,4	1 879,7	147,8
w tym część oświatowa	7 816,9	3 163,3	3 306,2	1 244,2	103,2

a Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

W dochodach własnych jednostek samorządu terytorialnego najważniejszymi pozycjami są udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) oraz w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT). W 2021 r. wpływy z tytułu udziału w PIT wyniosły 13 468,0 mln zł, a z tytułu udziału w CIT – 4 008,4 mln zł, stanowiąc odpowiednio 43,0% i 12,8% dochodów własnych.

Ponad 40% dochodów własnych JST stanowiły dochody z tytułu udziału w PIT

Wykres 1. Struktura dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2021 r.

Porównując strukturę dochodów własnych według rodzajów dla poszczególnych szczebli jednostek samorządu terytorialnego można stwierdzić, że największy udział dochodów z podatku od osób fizycznych wystąpił w budżetach powiatów (55,7%), a z podatku od osób prawnych – w budżecie województwa (81,9%). Ponadto dla budżetów gmin i miast na prawach powiatu istotnym źródłem dochodów jest podatek od nieruchomości, stanowiący odpowiednio 20,1% i 10,9% dochodów własnych tych jednostek.

Oprócz dochodów własnych, w 2021 r. na rachunki jednostek samorządu terytorialnego wpłynęły dotacje w kwocie 12 586,3 mln zł, z czego 1 656,8 mln zł to dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 klasyfikacji budżetowej¹. Łącznie dotacje stanowiły 22,6% ogółu dochodów, od 16,3% w budżecie województwa do 30,6% w budżetach gmin.

Ponadto jednostki samorządu terytorialnego otrzymały subwencję ogólną z budżetu państwa w wysokości 11 715,4 mln zł, tj. 21,1% ogółu dochodów. Największą część subwencji ogólnej (66,7%) stanowiła część oświatowa – 7 816,9 mln zł. Subwencja ogólna miała największy udział w dochodach budżetów powiatów (39,3%), a najmniejszy – w budżecie województwa (3,7%).

W porównaniu z 2020 r. dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego były wyższe o 6 077,8 mln zł, tj. o 12,3%. Większy niż przeciętnie wzrost dochodów odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu (o 14,4%), natomiast mniejszy w budżecie województwa (o 11,9%), w budżetach gmin (o 11,0%) i powiatów (o 7,5%).

Dochody ogółem były o 12,3% wyższe niż przed rokiem

Dochody ogółem wzrosły głównie dzięki większemu uzupełnieniu subwencji ogólnej – o 2 014,4 mln zł. Ponadto znacznie wzrosły środki z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych – o 1 583,5 mln zł oraz kwota podatku od czynności cywilnoprawnych – o 631,0 mln zł.

W strukturze dochodów jednostek samorządu terytorialnego według działów klasyfikacji budżetowej główną pozycją są „Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej”. Z tego źródła w 2021 r. pochodziło 43,1% ogółu dochodów (o 0,7 p. proc. więcej w stosunku do roku poprzedniego). Omawiane do-

¹ Kategoria dotacji z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 obejmuje dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi lub płatności w ramach budżetu środków europejskich.

chody najwyższy udział miały w budżecie województwa (76,7%), najniższy zaś w budżetach powiatów (27,3%). Ważnym źródłem dochodów są także „Różne rozliczenia”, które stanowiły średnio 22,6% (od 16,2% w budżecie województwa do 40,8% w budżetach powiatów). Ponadto znaczny udział miały dochody z działu „Rodzina” (14,6%), „Transport i łączność” (4,6%), „Gospodarka mieszkaniowa” (4,5%) oraz „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” (4,2%).

Artykuł II. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego

W 2021 r. wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 52 446,3 mln zł, z czego 45,7% stanowiły wydatki miast na prawach powiatu, 38,5% – wydatki gmin, 8,6% – powiatów, a 7,2% – województwa.

Głównym obciążeniem dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego są wydatki bieżące – w 2021 r. wyniosły one 45 121,0 mln zł, stanowiąc 86,0% wydatków ogółem. Z tej kwoty najwięcej przeznaczono na wynagrodzenia wraz z pochodnymi (16 342,6 mln zł) oraz na zakup materiałów i usług (10 677,7 mln zł). Wymienione rodzaje wydatków stanowiły odpowiednio 31,2% i 20,4% ogółu wydatków. Na inwestycje przeznaczono 6 870,8 mln zł (13,1% wydatków ogółem), co stanowiło niemal całość wydatków majątkowych.

Okolo 86% ogółu wydatków stanowiły wydatki bieżące

Tablica 3. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2021 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Gminy	Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Woje-wództwo
	w milionach złotych				
OGÓŁEM	52 446,3	20 201,6	23 970,4	4 513,9	3 760,5
Wydatki bieżące	45 121,0	17 221,8	21 561,0	3 657,4	2 680,7
w tym:					
dotacje	4 549,7	1 323,2	2 009,8	316,6	900,1
świadczenia na rzecz osób fizycznych	8 588,5	5 274,1	3 171,1	133,4	9,9
wydatki bieżące jednostek budżetowych	31 746,4	10 569,0	16 229,8	3 195,8	1 751,9
w tym:					
wynagrodzenia	13 791,8	5 301,1	6 190,7	1 893,4	406,5
pochodne od wynagrodzeń ^a	2 550,8	1 040,6	1 118,2	317,0	75,0
zakup materiałów i usług	10 677,7	3 521,7	6 127,7	601,0	427,4
Wydatki majątkowe	7 325,3	2 979,8	2 409,4	856,5	1 079,7
w tym inwestycyjne ^b	6 870,8	2 898,6	2 079,6	824,9	1 067,7

a Obejmują: składki na ubezpieczenia społeczne, składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy, wpłaty na PPK finansowane przez podmiot zatrudniający, składki na Fundusz Emerytur Pomostowych. b Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

Porównując strukturę wydatków według rodzajów dla poszczególnych szczebli jednostek samorządu terytorialnego można stwierdzić, że najwyższy udział wydatków bieżących odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu (89,9%), najniższy zaś w budżecie województwa (71,3%). Na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń stosunkowo najwięcej wydano z budżetów powiatów (łącznie 49,0% wydatków ogółem), a najmniej z budżetu województwa (12,8%). Zakup materiałów i usług stanowił największe obciążenie dla miast na prawach powiatu (25,6% wydatków ogółem), a najmniejsze dla województwa (11,4%). W budżecie województwa istotną pozycją po stronie wydatków były dotacje (z udziałem 23,9%). Ten rodzaj wydatków stanowił tylko 6,5% ogółu wydatków gmin. Na inwestycje stosunkowo najwięcej wydatkowano z budżetu województwa (28,4%), a najmniej z budżetów miast na prawach powiatu (8,7%).

W 2021 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego były wyższe o 2 281,5 mln zł (o 4,5%). Większy niż przeciętnie wzrost wydatków odnotowano w budżecie województwa (o 13,3%), w budżetach powiatów (o 8,5%) oraz gmin (o 7,1%), natomiast mniejszy w budżetach miast na prawach powiatu (o 0,6%).

Z kolei rozpatrując dynamikę wydatków według rodzajów można stwierdzić, że wydatki bieżące wzrosły o 3,9% (o 1 692,8 mln zł), a wydatki majątkowe o 8,7% (o 588,6 mln zł), w tym inwestycyjne o 5,2% (o 337,6 mln zł). Wzrost wydatków bieżących wynikał głównie ze zwiększenia wynagrodzeń wraz z pochodnymi – o 987,7 mln zł (o 6,4%). Ponadto znacznie wzrosły wydatki na zakup materiałów i usług – o 732,0 mln zł (o 7,4%).

W strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego według działów klasyfikacji budżetowej w 2021 r., podobnie jak w latach poprzednich, największy udział miały „Oświata i wychowanie” (26,6%) oraz „Transport i łączność” (16,0%). Wydatki w dziale „Oświata i wychowanie” były największym obciążeniem dla budżetów gmin i powiatów (stanowiąc odpowiednio 31,6% i 28,2% wydatków ogółem), natomiast wydatki w dziale „Transport i łączność” – dla budżetu województwa i dla budżetów miast na prawach powiatu (odpowiednio 28,6% i 20,4%).

Wydatki ogółem były o 4,5% wyższe niż przed rokiem

JST największe wydatki ponosiły na „Oświatę i wychowanie”

Tablica 4. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2021 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Gminy	Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwo
	w milionach złotych				
OGÓŁEM	52 446,3	20 201,6	23 970,4	4 513,9	3 760,5
w tym:					
Rolnictwo i łowiectwo	578,6	504,8	0,3	4,0	69,6
Transport i łączność	8 414,6	1 621,2	4 891,0	825,9	1 076,4
Gospodarka mieszkaniowa	1 866,2	420,7	1 385,8	29,0	30,6
Administracja publiczna	4 000,3	1 661,8	1 537,6	494,7	306,2
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	881,4	220,3	420,1	208,8	32,2
Różne rozliczenia	2 272,1	112,6	1 340,7	175,3	643,5
Oświata i wychowanie	13 936,0	6 378,3	6 021,5	1 275,0	261,3

Tablica 4. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2021 r. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Gminy	Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwo
	w milionach złotych				
Ochrona zdrowia	1 472,5	96,9	414,8	251,7	709,1
Pomoc społeczna	2 037,3	701,0	844,3	432,0	60,0
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	334,9	16,7	95,2	160,3	62,7
Edukacyjna opieka wychowawcza	1 185,3	180,2	647,7	321,5	35,9
Rodzina	8 774,8	5 155,8	3 427,3	184,0	7,7
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3 641,7	2 095,2	1 515,7	7,3	23,5
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 522,7	462,1	702,1	21,5	337,1
Kultura fizyczna	847,4	416,9	377,0	13,5	39,9

Ważną pozycję w wydatkach jednostek samorządu terytorialnego zajmuje również dział „Rodzina” ze średnim udziałem 16,7%, a także „Administracja publiczna” – 7,6%. Dla budżetów gmin i miast na prawach powiatu znacznym obciążeniem były wydatki w dziale „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” (odpowiednio 10,4% i 6,3% ogółu wydatków), a dla budżetów powiatów – wydatki w dziale „Pomoc społeczna” (9,6%). Z budżetu województwa stosunkowo dużo wydatkowano na „Ochronę zdrowia” (18,9%), „Różne rozliczenia” (17,1%) oraz „Kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego” (9,0%).

Artykuł III. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

W 2021 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa mazowieckiego zamknęły się zbiorczo nadwyżką w wysokości 3 162,1 mln zł (wobec deficytu 634,2 mln zł w 2020 r.). Na tę kwotę złożyła się przede wszystkim nadwyżka budżetów gmin (1 394,8 mln zł) oraz miast na prawach powiatu (1 314,6 mln zł), a w dalszej kolejności powiatów (267,6 mln zł) i województwa (185,1 mln zł). W porównaniu z rokiem poprzednim nadwyżka budżetów gmin była 2,4 razy wyższa, natomiast nadwyżka budżetu województwa i budżetów powiatów była niższa odpowiednio o 10,5% i o 7,1%. Budżety miast na prawach powiatu miały w 2021 r. wynik dodatni, podczas gdy przed rokiem ujemny.

Relacja nadwyżki jednostek samorządu terytorialnego do dochodów ogółem wyniosła 5,7%, przy czym w gminach relacja ta wyniosła 6,5%, w powiatach 5,6%, w miastach na prawach powiatu 5,2%, a w województwie 4,7%.

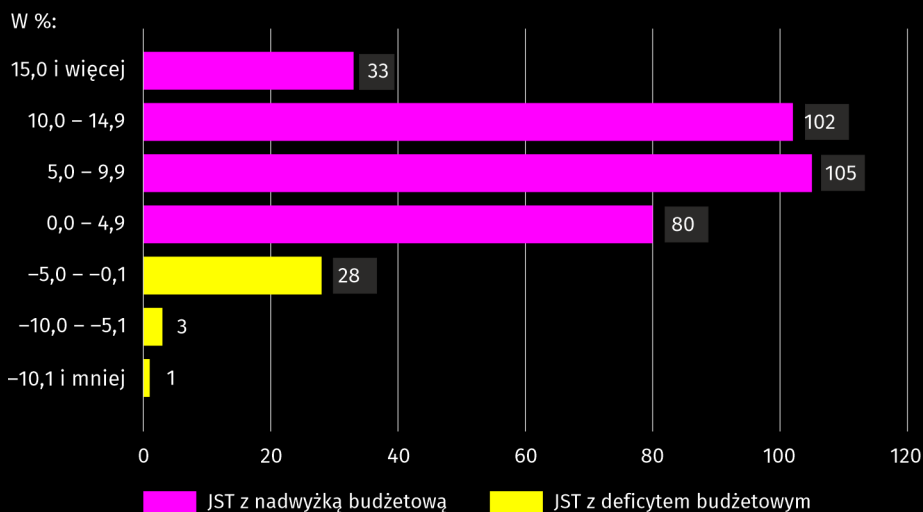
Na 352 funkcjonujące w naszym województwie jednostki samorządu terytorialnego w 320 wystąpiła nadwyżka budżetowa, co stanowiło 90,9% ogółu. Dla 80 jednostek relacja nadwyżki do wykonanych dochodów nie przekroczyła 5%, a w przypadku 135 jednostek wskaźnik ten był wyższy niż 10%. Deficyt odnotowały 32 jednostki, przy czym w 1 deficyt przekraczał 10% dochodów. Spośród jednostek z deficytem budżetowym najliczniejszą grupę stanowiły jed-

Wynik budżetów był dodatni wobec ujemnego roku wcześniej

Nadwyżkę budżetową miało 91% ogółu JST

nostki o relacji deficytu do dochodów poniżej 5%; ich udział wyniósł 87,5%. Rozkład jednostek samorządu terytorialnego według wielkości nadwyżki/deficytu budżetowego przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2021 r.

Spośród 309 gmin województwa mazowieckiego w 286 nie wydatkowano wszystkich środków budżetowych, a w 23 wydatki przekroczyły dochody. Do gmin, które osiągnęły największą – w stosunku do swoich dochodów – nadwyżkę budżetową należały: Szulborze Wielkie (relacja 31,6%), Sterdyń (23,8%) oraz Paprotnia (23,3%). Do gmin z relatywnie największym deficytem należały: Brańszczyk, gdzie wydatki przewyższyły dochody o 14,5%, Repki z deficytem rzędu 6,3% oraz Grudusk – 6,2%.

W 2021 r. nadwyżkę budżetową miały 4 miasta na prawach powiatu, przy czym relatywnie najwyższa była ona w m.st. Warszawie (w wysokości 6,1% ogółu dochodów); 1 miasto (Radom) odnotowało deficyt.

Wśród 37 powiatów naszego województwa w 29 wystąpiła nadwyżka budżetowa, a w 8 odnotowano deficyt. Stosunkowo największą nadwyżkę budżetową osiągnął powiat ostrołęcki (13,4% ogółu dochodów), natomiast największy deficyt wystąpił w powiecie przysuskim (gdzie wydatki o 5,6% przekroczyły dochody).

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Statystyczny w Warszawie

Dyrektor Zofia Kozłowska

Tel: 22 464 23 15

Rozpowszechnianie:
Centrum Informacji Statystycznej

Marcin Kałuski

Tel: 22 464 20 91

Obsługa mediów

Tel: 22 464 20 91

e-mail: m.kaluski@stat.gov.pl

warszawa.stat.gov.pl

[@Warszawa_STAT](https://twitter.com/Warszawa_STAT)

[@UrządStatystycznywWarszawie](https://www.facebook.com/UrządStatystycznywWarszawie)

[gus_stat](https://www.instagram.com/gus_stat)

[głównyurządstatystycznygus](https://www.youtube.com/głównyurządstatystycznygus)

[głównyurządstatystyczny](https://www.linkedin.com/głównyurządstatystyczny)

Powiązane opracowania

[Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego 2020](#)

Temat dostępny w bazach danych

[Bank Danych Lokalnych – dziedzina Finanse publiczne](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Budżet jednostki samorządu terytorialnego](#)

[Deficyt budżetowy](#)

[Dochody jednostek samorządu terytorialnego](#)

[Dochody własne jednostek samorządu terytorialnego](#)

[Dotacje celowe](#)

[Finanse publiczne](#)

[Udziały IST w podatkach należnych budżetowi państwa](#)

